

Érkezett: 1914 APR. 27.

# ERDELYI GAZDA

XLVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1914. ÁPRILIS 26.

17. SZÁM.

1913 évi kolozsvári gazdasági kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

## Uj „ROYAL-DRILL“

sorbahintő műtrágyaszórógépek  
szabadalm.

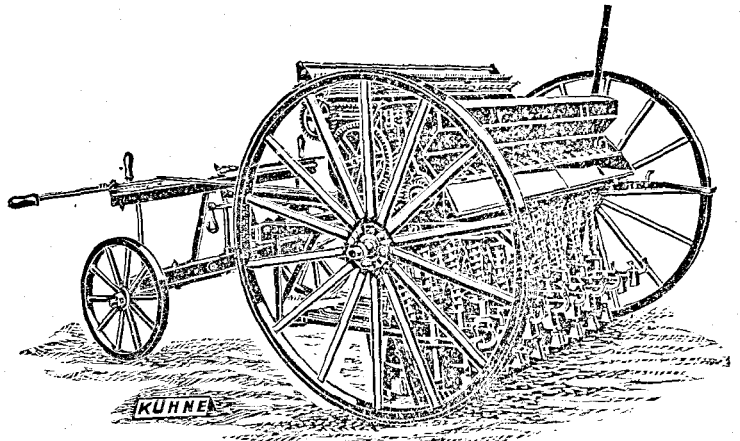
kanalas

## „VERA II“

sorvetőgépek,

„Mosoni Drill“ és „Prima Drill“ sorvetőgépek

Láncos műtrágyaszórógépek. Kukoriczaültető és salétrom-  
szóró taligák elsőrendű kivitelben készülnek



**KÜHNE** mezőgazdasági gépgyár r.-t.-nál **MOSON** Főraktár: Budapest, VI.,  
Váci-körút 57 a. szám.

Tavaszi talajmivelésre: Ekék, boronák, hengerek, mindennemű porhanyító eszközök, Osborne tárcsásboronák  
Kéregtörő hengerboronák, Osborne kaszaló- és aratógépek, elsőrendű benzinmótoros cséplőkészletek

**Fiókok: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.**

2012

## MINDEN GAZDA

érdeke, hogy összes **gép- és motor** szükségleteinek beszerzésekor  
az **E. K. A. R. T.**

## Motor-, Gép- és Ipartelepek berendezési osztályától kérjen ajánlatot.

**I g a z g a t ó s á g:**

Kolozsvár, Mátyás király-tér 29. szám. (Bánffy-palota.)

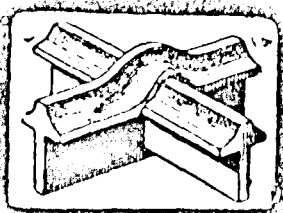
Telefon: 827. sz.

Távirati cím: "EKART"

## NAGY JAVITÓMŰHELY

mindenféle rendszerű gépek javítására.

3033

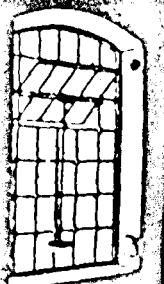


Szab.

## „Köplinger“-rendszerű Idomyasablakok

legjobb és a legolcsóbbak.  
Egyedülálló módon = ismeretbővel és költségvetéssel ellátott szolgálat  
készítjük az idomyasablakokat. Telefon: 33-27

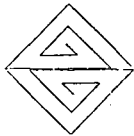
**Leptier János** Budapest, X., Asztalos-Sándor-út 16.



Ültetés után, ha a megcserepedett földfelületeket lazítani, a gyomirtást tökéletesen, olcsón és gyorsan akarja végrehajtani, használja az általunk importált eredeti amerikai

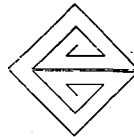
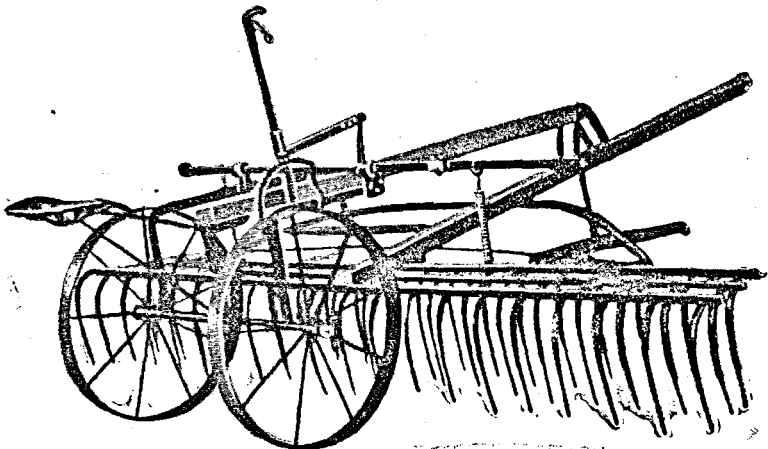
# WEEDERT

amelyből már több ezer darab van legnagyobb megalégedésre munkában. — Szállítjuk 7 és fél és 12 láb szélességben, kerekre szerelve és állítóemelylivel.



Legjobb acélanyag, tökéletes szerkezet; sok évi tapasztalat.

Tekintse meg állandó mezőgazdasági gépkiallításunkat.



Használható minden hol, ahol a talaj kérgesedését akarjuk megakadályozni.

Tekintse meg állandó mezőgazdasági gépkiallításunkat.

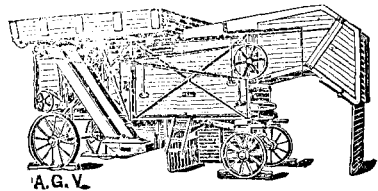
Használja továbbá a fejlődés későbbi időszakában „Avery Junior cultivator” kétsoros fogatos kapálógépet, „Plantage” egysoros fogatos kapálókét és az erős acéllemezből készült „Kézi toló kapáinkat”.

**Bächer Rudolf – Melichar Ferenc**

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond** Budapest, VI., Teréz-körut 26.

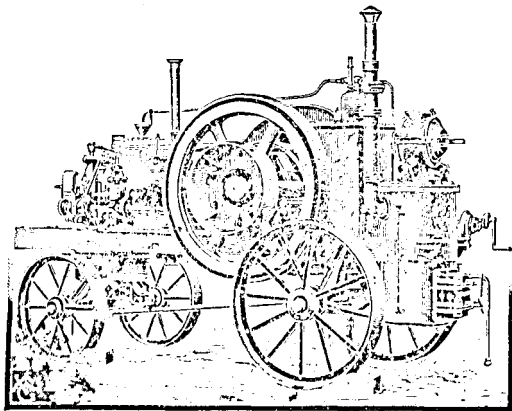
2672

## Az állami gépgyár gyártmányai:



### Acélkeretű golyóscsapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősükséglet! és kenőanyag fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő képesség!



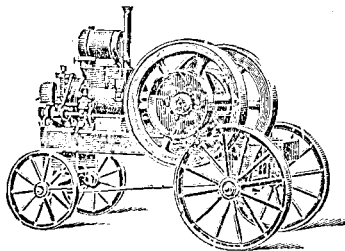
### Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom  
Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés.  
Könnyű kezelés!  
Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 480 gramm.  
Földgázüzemre is alkalmasak!

Legújabb rendszerű szab.

### NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva!  
Könnyű kezelés!  
Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb. 280 gramm.



### Benzinlokomobilok

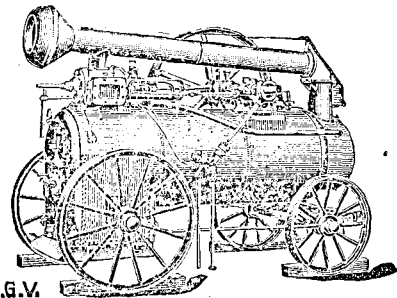
porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.  
Megbízható üzem! Egyenletes járás!  
Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyártmányai: Losonci egyszerű és műtrágya szóróval kombinált vetőgépek

### Kalmár-féle rosták.

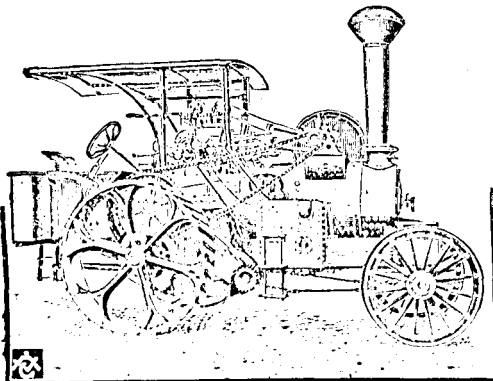
Resicai tükracélekék, Tárcsásboronák és egyéb talajmivelő eszközök.

Érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld



### GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.  
Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerő- szükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmeztakarítás.



### UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.  
Fa-, szén- és szalmatüzelésre! Gazdaságos üzem! Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontásra és szántásra alkalmasak.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körut 32.

Fióktelepek: Nagyvárad, Debrecen, Temesvár

# ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK  
FIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,  
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE  
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL  
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.  
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

## TARTALOM:

### Önálló eredeti cikkek:

Kulturát a falvakba! . . . . .	197
Uj falusi középirtok Erdélyben. . . . .	198
Jegyzetek az állattenyésztési szakirodalomból. Dr. Schandl Károly . . . . .	199

### Irodalmi szemle

A kísérletügyi közlemények. — Az állami növény nemesítő intézet. . . . .	199
--	-----

Bizleti élet . . . . .	200
------------------------	-----

Vegyes közlemények . . . . .	203
------------------------------	-----

### Hirdetések.

## A gazda tavaszi és nyári szükségei:

**Talajmivelő eszközök:** Ékek, boronák, hengerek, tácsás boronák, talajporhanyítók, grubberek, lókapák, vetőgépek és egyéb talajelőkészítők,

**Vetőmagvak:** Tengeri, bükköny, baltacim, és egyéb gabona és takarmány magvak, ipari és gyári növényvetőmagvak. Fűmagkeverékek, konyhakerti vetőmagvak stb.

**Arató- és fűkaszálo gépek, gőz és motoros cséplőgépek, rosták, trieurók. stb.**

**Egyéb gépek és anyagok:** Alagosövek, állatgyógy-szerek, állatnyirógépek, aszfalt és kátrányfedélpapírok, baromfitenyésztési requisitumok, építési anyagok, fedőeserép, halászati eszközök, kertészeti eszközök, kaptárak, meszelőgépek, műtrágyák, olajok, zsírok, peronospora permetezők, rétgyalu, szénaforgatók és gyűjtők, szénkénegefeszkendők, permetezőanyagok és szénkénege, szivattyúk, szőlőtrágyák, szőlőmivelési eszközök, tejgazdasági és tejfeldolgozógépek, tüzelő felszerelések stb.

Tenyész és ígás állatok,

AZ

## ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG

utján

Kolozsvártt, Attila-utca 10. sz. alatt

személyesen, vagy levélileg, garan tált minőségben kedvező feltételekkel,

leggyorsabban és

legolcsóbban

szerezhetők be.

3059

## Kulturát a falvakba!

Aki bejárja Közép- vagy Északkeurópa civilizált vidékeit, annak az első dolog, ami a szemébe ötlök, hogy város és falu között alig van valami számbavehető különbség. Nem beszélünk világvárosokról, amelyeknek ugy látszik mindenhol az a rendeltetése, hogy ott halmozódjanak fel a legraffináltabb élvezetek, ott mufassanak be minden újdonságot, minden szépséget, ami a huszadik század sok tekintetben egészségtelen gondolkozásu emberéinek szép csakis. Nem beszélünk világvárosokról, csak olyanokról, amelyekben a polgári gondolkodásmód és polgári érnnyek találunk otthonra. Az ilyen fajta városok és falvak között nyugaton édeskevés a különbség, ugy, hogy az ember jóformán azt sem tudja, mikor van faluban, mikor van városban.

Mennyivel másképpen van ez nálunk. Itt bizony hamarosan megtudjuk, ha falura kerültünk. Poros utcák, fásítatlan utak, a lábikránkba szerelmes kuvaszok, az utcára kifolyó trágyalé jellemzi a magyar falut külsőleg. Szórakozást mást nem nyújt, mintha a kétes tisztaságu körsmában gyönyörködünk abban, hogy verekszenek a jóvérű legények. Ha valakinek nem tetszenek ezek a harcias élvezetek, elnézegetheti órák hosszát, hogy a községháza előtti pocsolyában mint uszálnak az elfajzott kaesák és libák. Könyvel, újságot a kormány által hivatalból küldötteken kívül aranyért sem lehet találni. Ezek nagy része sem valamilyen közkönyvtárban lelhető fel, hanem másfajla »köz« helyen.

Egy szó, mint száz, a mi falvaink meglehetősen szűkölködnek abban a táplálékban, amit a lélek megkíván. Jó részben ez az oka aztán annak, hogy a falvak népe igazán minden szívfüjdalom nélkül veszi a kezébe a vándorbotot s megy városba, vagy még annál is messzebb: Amerikába. A testére városokban, sőt talán a tengeren túl is jóval nagyobb nyomoruság várakozik. Hiszen a városba özőnlő földmivelő proletárság valósággal koplalásra ítelt sereg, abból a kis keresetből, amihez véletlenül hozzá jut, magának és

csaladjának becsületesen jóllakni sem lehet. Otthon az áldott anyaföld legalább a testi táplálékot megadta, ha egyebet nem, a jóízü tápláló rozskenyeret és paprikás szalonmát.

Igen ám, de ezzel szemben városban ezer és ezer szórakozás kínálkozik, ezer és ezer olyan esemény adja elő magát s olyan tárgy ötlök a falu unalmától megcsömörlött ember szemébe, ami táplálja a lelket, ami egész sereg új fogalmat, új gondolatot nevel az ember agyában, vagyis ami növeli a lelkek mélyén csirázó kulturát. Husz fillérért megláthatja a falusi ember a XX. század csodáját, a mozit. A robogó villamos, a töffögő automobil, az ingyen látható repülőgép, az égbe nyuló paloták számai, a muzeumok, képtárak s más ezernyi látványosság, a pormentes utca, hetekre, hónapokra való emésztési anyagot ad az ember agyvelejének. És a legtöbb elfelejti a testi nyomort, csak azért, hogy a lelke, az agyveleje minden nap új élvezetekben részesül.

Nem is csoda tehát, ha a falu ezernyi baját ismerők már régóta sürgetik, hogy adjunk kulturát a falvaknak is. A kultúra, ez a szellemi táplálék miért legyen kiváltsága kizárólag a városoknak. Miért kell a falusi embernek minden áron térdig sáros esizmában járni, miért kell a falusi embernek csak esztendőket multával megludnia azt, hogy Albánia határait hogyan kerekítették ki? Miért kell tífuszos kutakból inni a Falu népének, míg a városi nép milliós vízvezetékek vagy artézi kutak egészséges vizét fogyaszthatja.

Ezeket a kérdéseket a gazdatársadalom vezeterei hangoztatják már évek óta. A Temesvárott június hó 17-én tartandó országos gazdagylés programmjába is fölvetették a falusi kultúra emelésének követelését. Ugy véljük azonban, hogy az erre vonatkozó kívánságoknak most már igazán erőteljesen kell elhangzania. Jöj-jön el tehát mindenki Temesvárra, aki ismeri a falvak szellemi nyomoruságát, aki az egész nemzet jövője érdekében kívánatosnak tartja a falu szellemi újjaszületését.

## Legelőnyösebb beszerzési forrás!

Olajok, kenőcsök.  
Cséplési szenek.  
zsákok, ponyvák.  
Tenyészállatok.

BIZOMÁNYI SERTÉSHIZLALÁS.  
Fűkaszálok :: Aratógépek :: Répakapák.  
Védő- és oltóanyagok (répfene és sertésorbánc stb)  
Sinapin vadrepce irtásra Clorbarium répabogár irtásra

Magyar Mezőgazdák Szövetkeze, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 29. szám

## Uj falusi középbirtok Erdélyben.

## III.

A jövődö erdélyi falusi közép (paraszt) birtok topográfiáját, fejlődési vonalait, alap és forgó tőkéje viszonyait, stb. fentiekben megrajzolva, végső megállapodásunk az volt, hogy a jelenlegi birtokos »hatókrös gazda« nemcsak konzervatív jellegű, de éppen fejlődés-képes, többre törekvő: akkor ezt a régen alakuló, de időközönként egyedeiben (örökség útján) széttagozódó birtokos osztály megőrzése, fejlődése s megint némely egyedeiben *magasabb »kiválásra« alkalmas nemzet réteget* nemcsak gazdaságüzemi, bankpolitikai s általános művelési eszközökkel kell segíteni előretörekvésében, de agrárpolitikai törvényes intézkedésekkel is, és óvni kell, hogy birtokstátusában sokáig háborítatlanul megmaradhasson.

A multakért is megérdemli ez a birtokkategória a kiváltságos állapotot, hiszen ezen osztály termelte a jobbhagysszabadítás előtt is, de azután rendszeresen az erdélyi falusi értelmiség (pap, tanító, jegyző, gazdatiszt) legszélesebb rétegét, mely rétegből a mai időkig tudósok, írók, politikusok, egyházatyák stb. szép számban lettek! Tehát ezt a birtokréteget nemcsak mint az új falusi kisközépbirtok kezdetét akarom fenntartani és fejleszteni, de *értelmiség kiválasztó* erejénél fogva is. Mi ennek a szkémája? Az általam elképzelt, illetve fenti adatokból kivont átlagközépparaszt birtokosnak 3 gyermeke van: az egyik fiu gazdának és örökösnek maradt, a másik fiu értelmi pályát választ, a leányt pedig kiházásítják. A birtok tehát megint egy kézen marad s míg az új örökös gyermekei megnőnek, fiatal erővel dolgozva 20—30%-kal növekedhet a vagyon és már 4 gyermeket is elbir: ám a leány megint kiházásítatik, az egyik fiu iskolákat tanul s diplomával kimegy az ősi házból, a másik két fiu osztozik a közös vagyonon s új két középbirtok alakítására törekszik. Ám ez esetben számítás dolga, nem-e olcsóbb és célszerűbb két fiat magasabb életpályára neveltetni s csak egy fiu öröklő a gazdaságot, azt a két fiu neveltetési költségei elmulásával igyekszik adósságtól kitisztázva megtartani, hogy talán majd fia fejlesztli feljebb? Ha még több (5—6) gyermek van, a birtok szétesése (megint kisebb kategóriára) óvhatlan, de viszont ahol csak két, vagy éppen csak egy (fiu) gyermek van, ott a fenti előfeltételeket szupponálva megkezdődik a 100—200 kataszt. hold (mágnás) parasztbirtok alakulása. Milyen szép fantomok! Ha sok mindenben túl nem az egyenlő örökösödés elve uralkodnék az erdélyi birtokokon is.

I. Magyar erdélyi középparaszt birtok (20—50 kat. hold) létesítését *elő lehet mozdítani.*

1. Magyar községekben teljes községi határtagosítással, a lehető államsegéllyel és eréllyel.

2. Vegyes ajku községekben részleges

(dülő) határtagosítással szintén államsegéllyel s igazságos, de erőteljes közigazgatási befolyással; e téren az erdélyi tagosítatlan határu községekben még sok tennivaló van, ma nem elég buzgók a hatóságok, hogy az új tagosítási törvény előnyeit sikeresen magyarázzák és »bona fide« erőszakolják legalább a vasutmenti községekben.

3. Tagosított (nyomásos) határban egy darabban fekvő magyar kézen levő 20 kat. holdnál nagyobb birtokoknál a tulajdonos kérésére meg lehet engedni a közös nyomásos rendszer dacára, hogy birtokát a nyomásból kiemelhesse — s azon szabadon gazdálkodjék, esetleg arra állandó tanyát építhessen.

4. Ugyanugy *tagosítatlan* határon, ha valakinek 20 kat. holdas birtoka legfeljebb két darabban van, a tanyás kirajzást szintén meg kellene engedni, illetve, hogy a két darab birtoktestet, ha nagyobbak 15—15 kat. holdnál — a közös nyomásból kiemelhesse, azon szabadon gazdálkodhassék — feltétel: ha legalább két fia van!

Ha az 1894-iki t.-c. vonatkozó pontjainak megváltoztatásával ezen fenti kiváltságokat be lehetne az életbe vinni — csakhamar nagy arányokban indulna meg a tagosítás, sőt a nyomásos határgazdasági rendszerek átalakulása is.

II. A fenti módokon kialakult közép parasztbirtokok egységét és fennállását fakultative és határidőkhöz kötötten biztosítani kell:

5. Legáltalánosabb lehetne a 20—30 kat. holdas középbirtokon az *otthonmentesítő* (homestead) törvény behozatala. Bizonyos feltételekhez s határidőkhöz kötve. Törvény alapján a telekkönyvi hatóság a fél kérésére kimondaná, hogy az x birtok *adósság fejében* el nem árverezhető. Ezzel a tulajdonos 10—20 évig időt nyer, hogy birtokát rendbe hozhassa; vagy egy emberélet szorgalmával a rendbehozott birtokvagyon átlagát felesége holtáig s gyermekei nagykorúságáig minden széttagolás ellen biztosítani akarja; vagy a gyámhatóság biztosítja a birtokot az apa tékozlása ellen a feleség vagy gyermekek javára. Mondom, ez lehetne a legkisebb közép parasztbirtok *időleges* megkötési módja. A hitelügyeket elláthatná a hitelszövetkezet — betáblázva az évi termés és állatjövedelem egyharmadára. Bizonyos kényszerítő esetekben a törvényszék feloldhatja a homesteadot, ritkább esetekben maga a tulajdonos is kérheti a feloldást — de az örökösök is kérhetik a további fenntartást is.

A legújabb német irodalomban arról is van szó, hogy a régi kastélyok és kuriák is mentesíthetők az árveréstől a körülök fekvő 4 hektárnyi belsősséggel — hogy a pusztuló család utolsó sarja az ősi házban végezhesse be nyugodtan életét. A *homestead* a liberális Északamerikában mindjobbban terjedő birtokkiváltság. Ott főcél a messze pusztlók a *farmok* létesítése és állandósítása.

6. A 30—50 holdas új középbirtok

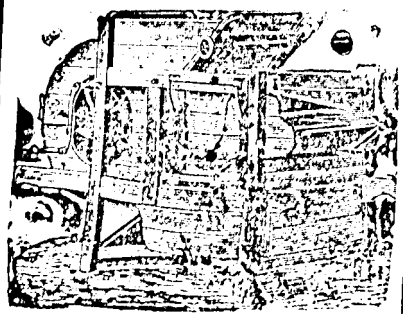
egysége biztosítható szintén a rövidebb időtartamu homesteaddal, de az általános egyenlő örökösödési jogtól eltérően: a *törzsörökösödési* kiváltság engedélyezésével. Nem szokatlan ma sem Délmagyarország sok vidékén, hogy az apa úgy osztogatja meg gyermekeit, hogy a *jó birtok vagyont legidősebb fiára* hagyja, a többinek pedig ingóvagyonot rendel. Erdélyben is csak a régi székely, kispap és szász örökösödési (szokás) jogot kellene feleleveníteni: mely szerint a leány (vagy leányok) kiházásítatnak ingóságokkal, a kisebbik fiu kineveltetett és diplomával ment neki a világnak, az elsőszülött pedig otthonmaradt gazdának: kitisztázta a birtokot a leánykiházásítási, illetve öccsei kineveltetési terheitől s új erőre kapva, hozzáfogott a családalapításhoz. Ma is előfordul számos székely családnál az ilyen még *életben való rendelkezés* — de a szerződésben kikötések vannak, ha az első törzsörökös el akarná adni a birtokvagyonot. Nem lehetetlen, hogy a törzsörökösödés következménye az *egy gyermekrendszer* lesz — de ha a vagyon eléri az 50 holdat, viszszaállana az *egyenlő örökösödés* elve. Alakulhatna két 25 holdas új középbirtok.

7. Az 50—100 k. holdas birtokokon fenttartható a törzsörökösödés elve, ha az új családfejlődése érdekében a családtagok lemondanak az egyenes örökösödés jogáról, ha a birtok már igen *beiterjes*, ha ingóságokkal kielégítettnek vagy járadékot biztosítottak maguknak a társörökösök. Ez mehetne: hacsak leányok a társörökösök. A törzsörökösnek már lehet két fia: mert 50—50 k. holddal már két új középbirtok alakulhat.

8. Más forma az angol *entail*-rendszer, mely szerint a tulajdonos a birtokvagyon hasznát fiára, de magát a birtokot az *unokára* hagyja. Így generáción át megőrizhető a földbirtok egysége. A régi osztrák magánjog alapján régebben szintén szokásos forma volt — kivált ha a tulajdonos örökös hiányában az unokaöccsre hagyta a vagyont — amikor a saját testvérük birtokkonzerváló tehetségében nem igen bíztak.

9. Lehetne még jó kézben levő és fejlődő birtokon 100 holdnál nagyobb birtokra is engedélyezni birtoktartó kiváltságokat (fakultativ paraszt hitbizomány) mondjuk ha a 100 holdas birtok 200 holdra nő meg. Ennél nagyobb falusi parasztbirtokra már nem lesz szükség, mert az örökös könnyen átvedlik »pantallós« urrá — azaz egy 200 holdas birtokból már könnyen hasítható ki 2—3 új falusi kis középbirtok!

Vázlatos eszmemenetemből kitűnik, hogy konzervatív irányban óhajtom Erdélyben megvédeni a falusi középbirtokot — mert a mai birtokpolitika révén a földbirtok is már ingó-bingó vagyon — csereszkező lesz. Pedig erre a »honalapítók« és a »Triparatitum« nem így gondoltak valaha. Javaslataimnak mentsége az, hogy nem általánosságban, csak esetről-esetre kiterjeszhető birtokkiváltságokra gondolok.



Ha ön meg akarja ismerni a legújabb  
eredeti „KALMÁR“ rostát

sziveskedjék árjegyzéket kérni amellyel több oldalú  
anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

**KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely**

Vezérképviselet: A. m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest. V., Váci-körút 32

Mindehez pedig sok irányban kell régi törvény megváltoztatás, új törvény szerkesztés, türelmesebb és igénytelenebb bankpolitika — mert a bank van a földért és nem megfordítva — epdig ma már a földbirtok jövedelméből nemcsak a törvényes kamatokat szorítja a kölcsön, de már-már a tulajdonost megillető *tízta jövedelemből* is részt kér; a bank-kamatláb és árszám megbizhatatlan változtatása révén.

A mai kor csere-bereszerű birtokváltozásait ha megfigyeljük s jól tudjuk, hogy a mezőgazdasági foglalkozás konzervatív természete nem tűri a földbirtok csere-berelését, másrészt pedig az erdélyi birtok tömegét magyar kézen levőnek szeretnénk tudni, nem szabad irtóznunk némely erdélyi birtokkategória időleges törvényes megkötésétől, hogy a barázdából öserejű pirosvérű új falusi középosztály emelkedhessen ki, már csak azért is, hogy napjainkban mindinkább széthulló, semmiféle bank malterrel meg nem ragasztható tradicionális középbirtokot legyen aki megújult turáni honfoglaló erővel új magyar birtokegységgé összeragassza. Mert azé az ország — akié a föld.

*Cséter Lajos dr.*

(Vége.)

## Jegyzetek az állattenyésztési szakirodalomból.

Írta:

*Dr. Schandl József.*

A burgonyaszárát a gumók kiszédeése után rendszerint alászántják és csak takarmányinséges esztendőben méltatják arra, hogy összegyűjtsék és répalevéllal vegyesen besavanyítva feletessék. A zöld burgonyaszár feletetésétől való tartózkodás indokolt, mert a burgonyabogyókban, szárban lévő »solanin« esetleg mérgező okozhat állatainknál, ami a végtagok megdagadásában vagy bémulásában, reszkeelésben, göresős rohamokban (nyavalyalörés) szokott megnyilatkozni; ha azonban a burgonyaszárát megszáritjuk vagy besavanyítjuk, úgy az e mérgező hatását elveszti.

A burgonyaszárnak trágyaértéke aránytalanul csekély takarmányértékével szemben; e mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni még ama körülményt, hogy a feletetett szár elemi alkotórészeiből éppen a trágyázás szempontjából legértékesebbeknek nagy része a bélsár- és vizeletben eltávozik a szervezetből s így az istállótrágya útján — végeredményben — megint a talajba kerül.

Mekkora tehát a burgonyaszár takarmányértéke? Az inséges esztendőben gyűjtött tapasztalatok szerint a burgonyaszár »elég jó« takarmány; figyelemreméltó tápértéket tulajdonítanak neki Pott, Kellner és a takarmányozástan többi buvárai is. Legújabbban az »Institut für Gä-

rungsgewerbe der landw. Hochschule zu Berlin« foglalkozott e kérdéssel és széleskörű kísérletek alapján beigazolta, hogy a *zölden kaszált és megszáritott burgonya szár egyenlő értékű takarmány, a réti szénával.*

Az ipari célokra (pl. szeszgyártás) termelt későnérő burgonyafajtáknak lombja ugyanis még a szedés idejekor is zöld szokott lenni, miért is ez sokkal alkalmasabb a feltakarmányozásra, mint a korai burgonyáké. Az itt szóbanforgó kísérletek anyagát is ily fajták (Wohltmann, Silesia) szolgáltatták.

Ha a burgonyaszárát fel akarjuk takarmányozni, úgy azt kaszáljuk le és ne szaggassuk ki a talajból, mert ez utóbbi esetben sok föld, homok ragad rá s így állatainknál esetleg emésztési zavarokat idéz elő. A kaszálással azonban nem szabad sietni, mert, ha a földalatti gumókat a föld feletti lomhozattól megfosztjuk, úgy elraboljuk tőlük ama szerveket (levelek), melyek a keményítőt készítik s így véget vetünk annak, hogy a gumókban keményítő raktározódjék le. A kaszálást tehát egy, legfeljebb két nappal a gumók kiszédeése előtt eszközöljük.

Voltz dr. és munkatársai ürökkel naponta és egyedenként 0.35 kg. réti széna mellett 0.45 kg. száritott burgonyalombot etettek. Az ürök e keveréket nagyon szívesen fogyasztották, emésztési vagy közérületi zavaroknak legcsekélyebb jelét sem árulták el és ugyanolyan súlyban maradtak, mint a melyet a keverékkel egyenlő súlyu (0.8 kg.) réti széna fogyasztása közben tüntettek fel.

A száritott burgonyaszárban találtak kb. 13 % fehérjét, 2 % nyers zsírt, 18 % nyers rostot és 43 % nitrogénmentes vonatanyagot; a végzett kísérletek szerint juhok megemésztették a fehérjének 53 %-át, a nyers zsírnak 42 %-át, a nyers rostnak 72 %-át és a nitrogénmentes vonat 65 %-át.

Azt is tanulmány tárgyává tették nevezett intézetben, hogy a tej mennyiségére és minőségére van-e a burgonyaszárnak kedvező vagy kedvezőtlen hatása. A teheneket 2 hétig réti szénával takarmányozták, majd 2 hétig a réti széna feléi azonos mennyiségű burgonyaszárral pótolták, végül ismét tisztán réti szénával való etetésre tértek vissza. A tej mennyisége és összetétele a II. ciklusban teljesen egyenlő volt az I. és III. ciklus átlagával, izét stb. illetőleg pedig a tej semmi kívánni valót se hagyott maga után. Tehát a *zölden kaszált és megszáritott burgonyaszár* tejelő állatokkal etelve is *egyértékű a jó réti szénával.*

A frissen kaszált burgonyaszár egy

részt a kísérletezők besavanyították s a vermet 2 hónapi erjedés után bontották fel. A besavanyítás közben veszendőbe ment a fehérje 24 %-a, a nyers rost 14 %-a és a szénhidrátok 44 %-a. A visszamaradt tápanyagnak átlag 60 %-át emésztették meg a kísérleti ürök.

A learatás előtt megfagyott és ily állapotban lekaszált, utána megszáritott burgonyaszár olyan összetételűnek és emészthetőségűnek bizonyult, mint a milyen a frissen vágott és száritott lomb.

Ha már most a burgonyaszárításnak keményítő értékét a közölt adatokból keményítő értékét a közölt adatokból 40-nek találjuk. Ugyanekkora keményítő értéket tulajdonít Kellner az elsőrendű réti szénának. Az oly gazdaság tehát, mely ipari célokra későn érő, sokáig zöldelő fajtát termel, a burgonyaszárban egy igen értékes, nagy tömegű takarmányt nyer, ha azt a burgonyaszedés előtt közvetlen lekaszáltatja és megszáritja vagy besavanyítás útján konserválja. Nedves öszi-kön a természetes száritásra alig lesz alkalom; a nagy tápanyagtartalom méltán gondolkodóba ejthet bennünket, hogy nem fizetné-e ki magát ily esetben a mesterséges száritás?

Telegonia vagy infekcio neve alatt szokás emlegetni ama tévhitet, hogy a himállai nemcsak azon párázsból származott egyedekre örökíti át tulajdonságait, mely párázsból ő részt vett, hanem azon utódokra is, melyek később ugyanezen növénynek más himmel való párázása után, illetőleg következtében születnek. Ehhez hasonló balhiedelem csuszott be nemrég »Xenia« neve alatt az állattenyésztési irodalomba. Észereint a kakas egyedisége a tojó tojáshéjának színére befolyással lenne. Ha a fehérhéju tojásokat tojó olasz tyukot langshan kakással párosítanám — úgy eszerint az olasz tyuknak sárgahéju tojásokat kellene tojnia. Waltherr — Holdfleisz dr.-ral szemben — kísérletileg igazolta, hogy a kakasnak a tojás nagyságára, alakjára, héjának színére befolyása nincsen.

## IRODALMI SZEMLE.

A kísérletügyi közlemények folyó évi első száma most jelent meg dr. Károly Rezső gazd. ak. igazgató szerkesztésében. A közel 200 oldalra terjedő füzetben Gyár fás József a pirosló (vagy sziki) bükkönnyel végzett kísérletekről — összevonva — a következőkben számol be:

A Vicia striatával vagyis a hazánkban vadon előforduló pirosló bükkönnyel eddig végzett termelési kísérletek azt mutatták, hogy e bükkönnyel a »sziki« elnevezés nem illeti meg, mert kevésbé

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

## Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára  
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.



Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebéd- és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

birja a sziket, mint a vetési bükköny. Tavaszi vetésének takarmányozás céljaira nincs előnye, mert lassabb fejlődésű a közönséges bükkönynél, azonban öszszel vetve oly előnyös tulajdonságokat mutat, hogy őszi vetésének kérdésével érdemes foglalkozni.

E kisebb arányokban folytatott tanulmányozás egyébként csak alapvető bevezetése kívánt lenni ama bükkönykísérleteknek, amelyeket az állomás 1911. év őszén nagyobb kiterjedésben és nagyobb arányokban megkezdett és amelyek még most is folyamatban vannak.

Az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás által az 1912. évben, részben pedig kis arányban az ezt megelőző években a Romániában és Bukovinában széltében termelt u. n. moldovai paraszt tengerivel végzett kísérletek eredményéről szóló beszámolójában Surányi János a következőket írja: A kísérletek arra az eredményre vezettek, hogy ebben a féleségben egy az alsuthinál korábban érő, nálánál jóval puhább szemét adó tengerit ismertünk meg. Termőképességre ugyan kedvezőbb viszonyok közt a kinemesített alsuthit nem éri el, de mivel kinemesítésével jelenlegi nem finom és ki nem egyenlített alakján határozottan lehetne segíteni és céltudatos kiválasztással termőképességét is lehetne fokozni, nagyon kívánatos volna, ha megfelelő viszonyok közt a tengeri kinemesítését valaki kezébe venné és ezáltal korai, de puhaszemű tengerit adna az országnak. Mert noha kétségen kívül áll az, hogy a közepesen vagy későn érő féleségek termőképessége a tapasztalatok szerint általánosan messze felette áll a koraiakénak, mégis vannak esetek, ahol a korai tengerik termelése elkerülhetetlen lesz; így sekély talaj, megkésztetett vetés, a vetésforgó, hűvösebb klimatikus viszonyok, magas tengerszin feletti fekvés, a tengerinek másodtermésként vagy kipusztult buza helyébe való termesztése, stb. Mind olyan körülmények, melyek a gazda számára a kisebb termőképességű, de rövid tenyészidejük folytán bizonyosabb termést adó féleségeket teszik értékesebbé.

Ilyen viszonyok között az olaszországi Pignolettóból hazánkban kinemesített alsuthi tengeri már eddig is kitünő szolgálatokat tett a korai tengerik termesztésére nagyon is rászorult gazdáknak; noha azonban a tengeri szemének üvegeessége miatt, illetve emberi láplálékul való keresettségé folytán a puhaszemű tengeriknél magasabb áron adható el, mégis különösen ott, ahol a tengerit takarmányozási célokra termesztik, vagy pedig művelését részben kénytelenek végezteni, ott igen gyakran felhangzik az alsuthival egyidőben, vagy akár korábban beérő, vele termőképességre meg egyező, de szemre nézve puhább tengeri iránti kívánság. A tárgyalt kísérletek eredménye szerint a moldovai tengeri a korai érésre bátran felveheti a versenyt az alsuthival, azonkívül szemre nézve puha, termőképessége pedig nem áll annyival az alsuthi mögött, hogy nem lehetne javítását a tekintetben is remélni, amint egyébként is nem finom és ki nem egyenlített csőalkotása miatt rászorulna egy szigorú tenyész kiválasztásra, amely azután a kulturtengerik közé emelné.

Kiss Lajos a tejserum fénytörő képességének fokáról röviden a következőket írja:

1. Desztillált vízzel való higitásnál a tej klórkálcium serumának refrakció fokát leszáll és pedig 1%-tól 10%-ig való higitásnál átlagban minden százalék vízre 0.25 fok csökkenés esik.

2. A gyakorlatban használt tej konzerváló szerek emelik a refrakció fokát. 1 liter teje  $\frac{1}{2}$  cm<sup>3</sup> 40% formalin használatánál oly kicsiny az eltérés, hogy gyakorlati szempontból semmi hibát sem okoz az ellenzénél.

3. A klórkálcium serum refrakciójából annak fajsúlyát elég pontosan kiszámíthatjuk.

Hérics-Tóth Jenő és Osztróvszky Antal a köles maláta értékére és használatára vonatkozó kísérleteik eredményét a következő összefoglalásban ismertelik:

A kölesmaláta egyenértékű az árpamaláttal.

A kölesmaláta Eifront és Lintner-értéke kisebb, mint az árpa- és rozsmalátáé, de nagyobb, mint a zab és tengerié.

A kölesmalátával elcukrosított cefrékben a maltoz és dextrin közötti arány egyenlő, sőt jobb, mint a legtöbb esetben árpamalátával elérhető. A velük készített cefrék kitűnően erjednek el. A kölesmaláta készítése ajánlható.

Az Eifront- és Lintner-érték alacsony voltát az okozhatja, hogy a kölesből ép úgy, mint zabból, tengeriből hiányzik oly agens, koenzim, mely a belőlük kivont diasztázt a tiszta és folyékony keményítővel szemben hatásosabbá tenné, mely agens azonban a szesziparban feldolgozásra kerülő terményekben bőségben található.

Kovács Imre a gyapjuhozam eltéréseire vonatkozó kísérleteinek összefoglalása a következő:

1. A gyapjuhozam szokásos gyakorlati elbírálása egymagában nem alkalmas az ezen tulajdonság tekintetében kiválóbb egyedek fölismérésére. Nem szolgált erre nézve teljesen megbízható tájékoztatást az egyes tenyészállatokról származó szennyes gyapju pontos lemérése, a »látszólagos nyírósúly« meghatározása sem, mert a gyapjuhozam valódi mértéke csak a szolgáltattott szennyes gyapjuban foglalt tiszta gyapju lehet.

2. A szennyes gyapju mennyisége és a szolgáltattott tiszta gyapju mennyisége nem áll egyenes arányban egymással, ennélfogva a nagyobb nyírósúly nem jelenthet egyszersmind föltétlenül nagyobb gyapjuhozamot is. A tenyészállatokról származó szennyes gyapju tehát nem lehet alkalmas a gyapjuhozam összehasonlító elbírálására, illetve a legtöbb gyapjut szolgáltató egyedek fölismérésére. Erre a célra a nyíredékben foglalt tiszta gyapju mennyiségét is pontosan meg kellene határozni.

3. A tenyészállatokról származó szennyes gyapjuban foglalt tiszta gyapju mennyiségének pontos meghatározása ténylegesen elősegíti a legnagyobb gyapjuhozammal bíró egyedek fölismérését és hasznos tájékoztatást nyújt arra nézve, hogy ebben a tulajdonságban mely tenyészállatok ivadékaik válnak ki leginkább.

A vizsgálati anyag céltudatos kivá-

lasztását föltételezve, az ilyen irányu vizsgálatok hathatósan előmozdítják a gyapjuhozam tekintetében különösen kiváló egyedek kitenyésztését.

Csókás Gyula kir. fővegyész terjedelmes tanulmányt közöl »A kender tápanyagfelvétele és ennek hatása a rost mennyiségére és minőségére« címen.

Neuberger Ferenc a pillangós növények magvainak a magasabb hőmérséklettel szemben való viselkedéséről közöl részletes tanulmányt.

**Az állami növénynevelő intézet** mely Grábner Emil vezetésével immár 6 éve áll a gazdaközönség szolgálatában, most számol be munkásságáról a földművelésügyi miniszternek. Kiterjesztette tudományos irányu megfigyeléseit az állomás a növényfajtáknak pedigre eljárásal és keresztezéssel elite-törzsek alakítani és fejlődési megfigyelésére, virágzási és megtermékenyülési viszonyainak tanulmányozására. Kísérleteket végzett buza, rozs, lóhere, lucerna, burgonya, kukorica, árpa, zab és fűfélék nemesítésével. Létesített az állomás 9 buza, 2 rozs, 11 árpa, 2 zab, 4 kukorica, 5 cukorrépa, 1 takarmányrépa és 2 burgonyanevelő telepet. Szakkérdésben mindig rendelkezésre áll a magyaróvári növénynevelő intézet a gazdáknak. Kiadott 21 szakközleményt és egy önálló művet.

## EGYLETI ÉLET.

### Jegyzőkönyv,

az Erdélyi Jelleget Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete 1914. évi április hó 19-én tartott választmányi üléséről.

Elnökölt: Br. Jósika Gábor.

Előadott és jegyzett: Br. Kemény József.

Jelen voltak: Lészai Ferenc, I. Sperker Ferenc, Szász István, Jakab László, Tokaji László és Török Bálint.

Elnök bejelenti, hogy a választmánytól nyert meghatalmazása alapján a titkári állást elnökség betöltötte. Br. Kemény József új titkár a választmány jóindulatába ajánlja. — Elnökség intézkedését a választmány örvendetes tudomásul veszi.

Titkár jelenti, hogy a földművelésügyi miniszter 98329. sz. alatt az egyletnek egyelőre 3 évre 6000 K segélyt engedélyezett. — Szolgál örvendetes tudomásul.

Titkár jelenti, hogy az O. T. bizottság átirata szerint az felszólítja az Egyesületet, hogy a nálunk törzskönyvezett erdélyi magyar szarvasmarhákát hajlandó 7 kor. díjjért az O. T. B. felvenni.

Titkár jelenti, hogy ez ügyben 32. sz. alatt az Egylet válaszolt és az elnök ő méltósága személyesen tárgyalt az O. T. B. oly irányban, hogy miután a mi törzskönyvelési szabályaink sokkal szigorúbbak az O. T. B. szabályainál, amennyiben a törzskönyvelésnél okvetlenül két bizottsági tag jelenléte szükséges, a fennjelzett ajánlatot nem fogadhatjuk el, ha-

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képvisellete, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

nem kérjük az O. T. B.-t, hogy az Erdély 16 vármegyéje magyarfajta szarvasmarha állományának törzskönyvelésével egyesületünk törzskönyvelési bizottságát bizza meg és egyesületünk törzskönyveit az orsz. törzskönyvvel egyenrangúnak, helyesebben az orsz. törzskönyv fiókjának nyilvánítsa. Erre 12. sz. alatt írt az O. T. B., hogy ezt a megoldást nem tartja megfelelőnek és ragaszkodik első propozíciójához. — Többek hozzászólása után a választmány megbizza az elnökséget, hogy propozíciókat tartva fenn, amivel a mi törzskönyveink oly pontossággal és körültekintéssel lesznek vezetve, hogy azok az O. T. B.-vel legalább is egyenrangúak. Annak meg, hogy a mi csak is Erdélyi jellegű szarvasmarháink az O. T.-ben is nyilván legyenek tartva, célját az egyesület nem látja.

**Tagsági ügyek:** Jelenti a titkár, hogy alábbiak részint elhalálozás, részint eltávozás miatt egyesületünkben kiléptek és pedig:

Sághy Kálmán, Szalántcy Jenő, Bedő József, gr. Somsich Tihamér, br. Huszár Pál, Barra Mózes, Sztankovics János, Csiki György, Pap Miklós, Hrebly Emil, Czirmes Balint. — Szolgál tudomásul.

Jelenti a titkár, hogy alábbiak beléptek és felvételüket javasolja és pedig:

Gróf Haller György,  
Fried Aladár,  
Groszmann Abraham,  
Br. Bánffy Kazimir,  
Gróf Bethlen Bálint,  
Gróf Teleky Sámuel,  
Gyógyi földmives iskola,  
Sándor Albert,  
Kisküküllő megyei gazd. egyesület,  
Csik m. gazd. egyesület,  
Dicsőszenmártoni gazdakör,  
Szókefalvi gazdakör,  
Kolozsvári gazd. egyesület (alapító). — Szolgál örvendetes tudomásul és a bejelentett tagok felvételnek.

Ajánlja az elnökség, hogy az egyesület a kolozsvári gazd. egyesületbe négy alapítvánnyal a 100 K lépjen be. A javaslat elfogadtatik.

Jelenti a titkár, hogy a múlt választmányi ülés óta törzskönyvelve lett:

Kolozsvár városnak 5 bikája.  
Br. Bánffy Ferencnek 15 tehén, 1 bika.

Sándor Albertnek 8 tehén, 6 bika.  
Groszmann Ábrahámnak 11 tehén.  
Fried Aladárnak 11 tehén, 1 bika.

Jelenti továbbá, hogy be lett jelentve törzskönyvelésre:

Sáromberki tenyészet.  
Simondi tenyészet.  
Radnóti tenyészet (3 bika 25 tehén).  
Kerélszentpáli tenyészet.  
Pusztakamarási tenyészet.  
Fiátfalvi tenyészet.  
T.-Burai tenyészet.  
Váralmási tenyészet.

Ezek törzskönyvelése a bejelentők kérelmére nem lett ezideig foganatosítva. — Szolgál tudomásul.

Előterjeszti a titkár az új versenyszabályokat. — Többek hozzászólása után, a versenyszabályok alábbiak szerint elfogadtatnak.

Jelenti a titkár, hogy a Székelykereszturi bikakiállításra 100 kor, a dési kiállításra 50 kor jutalomdíjat adott az egyesület. Utólagos jóváhagyást kér. — Megadatik.

Jelenti a titkár, hogy az Emke tejelőverseny díjra 300 kor. adott. Köszönettel tudomásul vétetik és utasítatik az elnökség, hogy hasson oda, hogy az Emke alapító tagnak lépjen be.

Jelenti a titkár, hogy az E. G. E. az

Egyesület által használt helyiség fűtése és világításáért az egyesület évente K 100 fizessen. — Utasítatik az elnökség, hogy átiratban kérje az E. G. E., hogy ezen kívánságától álljon el.

Jelenti titkár, hogy folyó évben négy tejelő-verseny van tervbe véve. Eredetileg tervezve lett Dicsőszenmárton-Szókefalva, Bánffyhunyad, Kara és Nagyenyeden, majd Szolnokdoboka megyében. — Ezek közül a Nagyenyeden folytatott tárgyalások sikerre nem vezettek, a Szolnokdoboka megyei gazd. egyesület átirata szerint ez időszerint a verseny rendezése, tekintve a szomorú inséges gazdasági viszonyokat, ott se lehetséges, ezért javasolja titkár, hogy Torda-Aranyos megyében rendeztessék az egyik verseny, a negyedikre pedig utasítást kér. Együttel jelenti, hogy a Dicsőszenmárton-Szókefalvi versenyre a jelentkezések már megtörténtek és pedig 22 tag 35 tehenet jelentett be, úgy hogy ez a verseny május 1-én megkezdhető lesz. — Szolgál tudomásul és utasítatik az elnökség, hogy miután előreláthatólag a kolozsvári verseny megisméltése jó eredménnyel fog járni, ez irányban tegyen az Elnökség lépéseket és saját belátása szerint utólagos jóváhagyás fenntartásával tegye meg a szükséges lépéseket.

Titkár bemutatja a felülvizsgált és helyben hagyott 1913. évi számadásokat, melyek szerint:

Összes bevétel K 12149.58.	
Összes kiadás K 7279.58.	
Maradvány K 4870, mely folyó számlán kezeltek. Ezenkívül betétkönyven K 4150 van betéve. — Szolgál tudomásul.	
Előterjeszti a titkár az 1914. évi költségeloirányzatot, mely szerint:	
Előirányzat Bevétel:	
Maradvány	4870
Tagdíj hátralék K 2445	1445
F. évi tagdíj K 1035	700
Törzskönyvelési díjakból	200
Államsegély: személyi kiad.	6000
adminisztráció	3000
Jutalék eladások után	80
Adományok: Emke	300
Összesen	16595 K

Előirányzat Kiadás:	
Titkár	6000
Segédtitkár	480
Bank mint pénztár E. G. E. 1913. évi III/31. szerint	100
Szolga	120
Hírlapok, könyvek	100
Irodai szerek, nyomtatványok	300
Törzskönyvelési költség	800
Posta	300
Vegyés, előre nem látott kiadás	2000
4 tejelési versenyre díj	3000
4 tejelési verseny költség	1000
Szarvasmarha segélyalap pro 1913	500
E. G. E. fűtés, világítás	100
Kiállítási díjakra	300
Szarvasmarha segély alap	1200
Maradvány	295
Összesen	16595 K

Szolgál tudomásul.

Titkár a közgyűlés napját folyó hó 26-ára d. e. 11 órára kéri kitűzni. — Kitűzetik.

Más tárgy nem lévén az elnök az ülést berekeszti.

### Az E. G. E. dicsőszenmártoni szociális tanfolyamának programja.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület a földmívelésügyi miniszterium erkölcsi és anyagi támogatása mellett, folyó évi május hó 22. és 23. napjain, Dicsőszen-

mártonban, az Alsófehér-, Hunyad- és Kisküküllő vármegyei papok, tanítók és jegyzők részére, az alábbi program mellett, szociális tanfolyamot rendez.

A tanfolyam célja a falu intelligenciájával megismertetni azon szociális feladatokat, amelyek megoldására a falusi társadalomban betöltött szerepüknek fogva a papok tanítók és jegyzők hivatva vannak.

A tanfolyam hallgatása díjtalan és azon úgy az egyesület tagjai, mint a község köréből az érdeklődők részt vehetnek más vármegyéből is.

Az Alsófehér, Hunyad, és Kisküküllő vármegyei papok, tanítók és jegyzők, a köz érdekében végzendő eme tanulmányuk elvégezhetéséért 20—20 korona utiségegyben részesülhetnek a földmívelésügyi miniszterium által e célra engedélyezett államsegélyből, ha ezt az E. G. E. elnökségétől írásban kérik.

A tanfolyam programja a következő:

Május hó 22.-én, pénteken:

1. Délelőtt fél 9 órakor a tanfolyam megnyitása.

2. Délelőtt 9 órakor előadást tart: Tokaji László az Erdélyi Gazdasági Egyesület titkára: »Népnevelés és népvezetés nemzeti és gazdasági szempontból« címen.

3. Délelőtt fél 11 órakor előadást tart: dr. Cséner Lajos gazd. szaktanár a gazdakörökről és a gazdaköri életéről.

4. Délután 2 órakor előadást tart: Jászberényi András gazd. akad. tanár: »Nagy jövedelmet nyújtó termelési ágak« címen.

Május hó 23.-án, szombaton:

1. Délelőtt 9 órakor előadást tart: dr. Seyfried Károly gazd. akad. tanár a szövetkezetek szervezése- és vezetéséről.

2. Délelőtt 11 órakor előadást tart: Török Bálint a Torda-Aranyos vármegyei Gazdasági Egyesület titkára: »Az állam, és a társadalom a kisgazdákért« címen.

3. Délután 2 órakor előadást tart: dr. Nagy Endre a Szolnok-Doboka vármegyei Gazdasági Egyesület titkára: »Hogyan kössük a népet a faluhoz« címen.

### Tudnivalók:

A tanfolyamnak azon hallgatói, kik a földmiv. miniszterium által engedélyezett államsegélyből az E. G. E. útján nyertik az utazási segélyt, átvehetik azt a tanfolyam tartalma alatt Tokaji László E. G. E. titkártól. Akik a kirendeltségtől, vagy gazdasági egyesületektől nyertik az utazási segélyt, azt az illetékes vármegyei gazd. egyesület elnökségénél vehetik át. Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az E. G. E. titkári hivatala (Kolozsvár, Attila-u. 10.)

Kolozsvár, 1914. április hó 19-én.

Az. E. G. E. elnöksége.

### Az Erdélyi Jellegű Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesületének tejelőverseny szabálya:

1. Az E. J. M. Sz. T. E. alapszabályaiban kitűzött céljainak elérése érdekében évente éves tejelő versenyeket s időnként egy napos versenyeket rendez; tisztasági versenyekkel egybekötve.

2. A versenyen résztvehet minden a verseny körzetébe tartozó gazda, az egyesület törzskönyvébe felvett magyarfajta tehenével. Miután alapszabály szerint csak tagnak törzskönyvel az egyesület, a cél érdekében megelégszik az egyesület ha az illető község gazdasági egyesület, Gazdakör, mint ilyen lép be az egyesület körzetébe.

A verseny célja:

I. A magyarfajta szarvasmarhatejnyésztés fejlesztése és emelése; a nép kezén levő tejelő jellegű tenyésztésanyag tejelő képességének és a tej minőségének szakszerűen való pontos megállapítása, az adatok tudományos célokra való felhasználhatósága céljából.

II. Buzdítani a kisgazdákat minél nagyobb mennyiségű és jobb minőségű tej nyerésére és a tejnek tisztán való kezelésére.

III. Érintkezve a kisgazdákkal, kitüntetni őket a helyes, okszerű takarmányozásra; ápolásra, állat nevelésre, rét és legelő gondozásra, mesterséges takarmányok termelésére.

Dij.

3. A verseny nyertesei részére az Egylet díjakat ad.

A díjak nagyságát, számát verseny előtt az egylet választmánya határozza meg.

4. A versenyt az E. J. Sz. T. E. igazg.-választmányának utasítása szerint, a titkári hivatal a helyi érdekelttség hozzájárulásával állapítja meg a verseny szabályait és eszközli a gyakorlati tapasztalatok után a szabályokon esetleg szükségesnek mutató változtatásokat. A szabályokon való esetleges változtatások, a tenyészegyleti elnök jóváhagyása után lépnek életbe.

A verseny helyén, helyi ellenőrző bizottságot is alakít az egylet, melynek tagjai a versenyzők közül is választhatók, kik oly módon osztandók be, hogy a versenyben résztvevők egymást ellenőrizzék és így minden pártoskodás ki legyen zárva.

5. A verseny szakszerű ellenőrzésével az Erdélyrészi Miniszteri kirendeltség vajmesterei bizatnak meg. Emellett a tenyészegylet igazgató-választmánya a verseny menetét és a szabályok betartását a titkári hivatal és helyi megbízottjai által mindenkor ellenőriztetheti.

6. A versenyen való részvétel díjmentes.

7. A versenyben résztvevők kötelezik magukat arra, hogy a próba fejésre kitűzött napon és órákban a versenyben résztvevő teheneiket otthon tartják.

8. A versenyben résztvevők kötelesek mindenben és mindenkor az ellenőr által adott utasítások szerint eljárni.

9. Aki jelen szabályokat, vagy az ellenőr által adott utasításokat legjobb tudása szerint be nem tartja, a versenyből kizárható. Kizárás ellen az E. J. M. Sz. T. E. elnökségéhez lehet felelkezni.

10. Bírálat tárgyai: a tej mennyisége, minősége és a kezelés tisztasága.

11. A tej mennyiségének megállapítása, a fejés alkalmával ott helyben történik kéthetenként. Az eredményt literekben kifejezve az ellenőr az e célra nyomtatott naplójába vezeti be és a végeredményt egységes alapon a verseny végén kiszámítja.

12. A tej minőségének meghatározása a dr. Gerber-féle eljárás szerint, a teljes tejből erősfelkavarás után vett tejmintának kénsavval és amylalkohollal való kezelése után, centrifugális gép segítségével történik, ugyancsak kéthetenként. A zsírvizsgálatok eredményének kétheli, illetve egy évi eredményre való átszámításánál a m. kir. tejkiszérlési állomásnak az e célra készített, 1910. évben kiadott táblázata használható, mely az egy év alatt nyert zsírmennyiségét tünteti fel.

Amnyiben a tejszír vizsgálat nem a helyszínen eszközölhető, úgy a vajmester az ellenőrző-bizottság legalább egy tagja jelenlétében 100 gramm mintát vesz,

ezt 3-5 csepp 10 százalékos kettéd kromsavas kalival conserválja, lepecsételi és azonnal a megállapítandó vizsgálati helyre juttatja.

13. A zsirtartalom megállapíthatása céljából köteles minden versenyző az ellenőrnek minden próbafejés alkalmával egy deciliter tejet átadni díjtalanul.

15. A zsirtartalom vizsgálatától a verseny intéző bizottság teljesen el is tekinthet vagy más időközökben eszközöltheti.

16. A tej tisztaságának meghatározása a tisztasági próbák eszközölhetése céljából készített Henkel-féle vattaszűrő alkalmazásával történik. Tisztasági versenyek alkalmával egy vatta lapon 2 liter tej bocsájtatik keresztül. A használt vattaszűrőlapokat az ellenőr magához veszi és a bizottság által megállapított helyen közszemlére kiteszi. A tisztaság fokát az egyes szűrőlapok összehasonlítása alapján, értékszámok adásával a bíráló bizottság állapítja meg. Egészen tisztá vattalap jelzésére = 5, tisztáéra = 4, elég tisztáéra = 3, kevésbé tisztáéra = 2, tisztátalanára = 1. értékszámok használatnak. Ezen kereten belül törtszámok is használhatók. A bírálóknál titokban tartandó, hogy melyik vattaszűrőlap kinél használtatott. Tisztasági versenyek kétnavonként egyszer váratlan időben rendeztetnek, emellett azonban az ellenőr a kezelésnek és az istállóknak a tisztaságát és rendességét mindenkor figyelemmel kíséri és tapasztalatait naplójába feljegyzi.

17. Az ellenőr a próbafejéseket megállapított sorrend szerint végzi.

18. Az ellenőr a versenyző tehének egy évi tejelő képességének a tej minőségének és a kezelés tisztaságának szakszerű és pontos megállapíthatása céljából a 16 pontban megállapított sorrend szerint a gazdáknál kéthetenként próbafejéseket és zsírvizsgálatokat tart, kéthavonként pedig tisztasági versenyeket rendez. Figyelemmel kíséri a takarmányozási és istállórendet a tehének használati módját, igazását, esetleges betegségeit és egyáltalában mindent, ami a tehének körül történik. Ugy ezekről, mint a verseny összes egyéb eredményeiről az alábbi beosztásu naplót vezeti. Az eredményeket a gazdáknál levő hasonló beosztásu lapokra és mindenkor feljegyzi. A verseny végén a verseny összes eredményeiről külön részletes kimutatást készít.

A verseny bíráló bizottsága.

1. A bíráló bizottság elnöke, a tenyészegylet mindenkor elnöke, akadályoztatása esetén a bizottság ad hoc elnököt választ.

2. Tagjai: A tenyészegylet titkára, ki egyuttal elnök is.

3. A tenyészegylet választmánya részéről e célra megválasztott 4 tag.

4. Az E. G. E. titkára.

5. A verseny helyéről megválasztott 2 tag.

6. Az erdélyi miniszteri kirendeltség vezetője.

7. Azon megye gazd. felügyelője, ahol a verseny tartatik.

8. Bárki, kinek meghívását az egylet az ügy érdekében kívánatosnak tart.

9. Azon egyletek, vagy testületek megbízottjai, akik a verseny díjját tüzték ki. Határozathozatalra 3 tag jelenléte szükséges elnökkel együtt.

19. A bíráló bizottság elnöke jogosítva van a hiányzó tagokat más jelenlevő tag, vagy szakértő felkérésével pótolni.

20. A bíráló bizottságot az elnök hívja össze. A bizottság előadója az ülésről jegyzőkönyvet vezet.

21. Versenyben résztvevő, a bíráló bizottságban nem foglalhat helyet. Helyébe vagy előzetesen küld egy tagot az ig. választmány, vagy elnök pótolja a helyét a 19. pontban megállapított módon.

22. A versenydíjakat a bizottság az ellenőr jelentéséhez csatolt próbafejési napló alapján itéli oda. Egyforma jó eredmények esetén a bizottság a díjakat felosztja. A szavazatok egyforma megosztása esetén, elnök szava dönt. A bírálat eredményét az elnök hirdeti ki.

## VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A m. kir. közpincék megnyitása.

A borértékesítés szervezetébe vasárnap iktatták be a magyar királyi közpincék intézményét, megnyitván egyszerre a sátoraljai helyi, a badacsonyi, dicsőszentmártoni és miskolci közpincéket. Ünnepléses megnyitás csakis Sátoraljai helyen volt, a hová erre az alkalomra megérkezett báró Kazy József államtitkár, a kerület országgyűlési képviselője.

Báró Kazy József államtitkár társaságában megjelentek Bartos Andor miniszteri tanácsos, mint a kereskedelmi miniszter képviselője, Lónyay Ferenc, Loky István miniszteri tanácsosok, Kozsinszky Viktor országos szőlészeti főfelügyelő, Rácz Sándor kir. tan., orsz. borászati főfelügyelő, akit a föld. miniszter az állami borpincék főfelügyeletével bízott meg, továbbá a szőlészeti és borászati szakosztály több vezető tisztviselője. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségét Szilassy Zoltán, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületét Drucker Jenő kir. tanácsos igazgató, Czeiner Nándor és Liptay Károly, a Magyar Mezőgazdák Szövetségét Jeszenszky Pál kir. tanácsos vezérigazgató, az Országos Mintapincét Koppoly Géza képviselték. E mellett megjelent a kassai kereskedelmi és iparkamara, a vármegyei és szomszédos gazdasági egyesületek, valamint a törvényhatóság és város díszes képviselője.

Báró Kazy József államtitkárt lelkesen fogadták már az állomáson, majd a vármegyeházánál számos küldöttség járult az államtitkár elé, aki Mecner Béla főispán társaságában jelent meg a megnyitási ünnepen, mely igen nagy közönség részvételével, nagy lelkesedés mellett a vasút közvetlen szomszédságában levő állami pince bejárata előtt folyt le.

Mecner Béla főispán üdvözölte melegs zavakkal az államtitkárt és a vendégeket, kifejtve, hogy a Hegyalja boldogulásának újabb intézményét képezi az állami pince, amely az értékesítésnek lesz célvezető eszköze.

Báró Kazy József államtitkár kijelenti, hogy örömmel és büszkeséggel jelent meg az ünnepélyen, ennek a székerületnek a székhelyén, amely részese lehetett abban, hogy egyikét kapja meg ama nyole állami borpincének, amely mint intézmény beillesztve az értékesítés szervezetébe, folyománya volt az előző kormányoknak a rekonstrukció elősegítésére irányult munkájának. Ez majdnem befejeztetve, gondoskodni kellett arról, hogy az okszerű pincekezelés segítségével a fogyasztásnak és a kereskedelemnek rendelkezésére állítsassék mindenkor a megkívántatott bormennyiség abban a minőségben, amelyben a termelő és a fogyasztó azt megszokta. A termelőknél pedig segíteni kellett azzal, hogy ne legyenek kénytelenek készleteiket bármilyen áron tovább adni, hanem a pince által nyújtott kölcsönök segítségével ki tudják



várni az értékesítés jobb viszonyait. Ez az intézmény betelepítése a rekonstrukciónak, ettől várható, hogy a külföld pénz hoz ebbe a szegény országba és ezeket felismerve, a kormány a legmesszebbmenő támogatást adta meg, hogy a nagy közgazdasági célt előmozdítsa. Isten áldását kérve erre az alkotásra, átadja rendeltetésének a közpincét. A zajos éljenzés lecsillapulta után Dókus Gyula alispán Zemplén vármegye törvényhatósága nevében mond köszönetet a nagy közgazdasági alkotásért, melyben orosz-lánrésze van Kazynak, aki válaszában kijelentette, hogy az új intézményben zálogát látja az újabb munkáinak.

Thuránszky László mint a Zemplén-vármegyei Gazdasági Egyesület szőlészeti szakosztályának elnöke szól a nemzeti kincséről, mely a Hegyalja termelésében van. Érinti a veszedelmeket, amelyek ezt a nemzeti kincset igen sokszor végpusztulással fenyegették.

Miután dr. Orbán Kálmán városi főjegyző Sátoraljaiújváros tanácsa és közönsége nevében tolmácsolta annak köszönetét a borpince létesítéséért, Bartos Andor Miniszteri tanácsos, mint a kereskedelmi miniszter képviselője, köszönetet mondván báró Kazy megemlékezéseért, nyomatékkal hangsúlyozza, hogy a kereskedelmi miniszter teljes tudatában van annak, hogy a közgazdasági ágazatok egymás támogatására vannak utalva. Ennek az intézménynek a létesítése nagy közgazdasági érdekekkel függ össze s a miniszter ennek a felismerésében kívánja annak felvirágozását, ez volt az oka, hogy annak létesítését is támogatta.

Ezután az államtitkár kíséretével Rác Sándor kir. tanácsos, országos borászati főfelügyelő kalauzolás mellett megszemlélte a pincét és annak a belső berendezését. A pince Hübschl Kálmán műépítész tervei szerint félmillió korona költséggel két év alatt épült fel. Befogadóképessége tizenötezer hektoliter fahordókban és ezer hektoliter üvegezett cementhordóban, emellett kétszáz ezer palack számára van hely külön pinceágban. Külön van elhelyezve állandóan százezer palackozott bor, a vasúttal az összeköttetést a pince egyik alagúti ágán közvetlenül bonyolítják le, a pincék hossza ezer folyóméter.

Elvégeztetvén a szemle a pincében, borkóstolás volt a pince földszinti helyiségeiben és annak nagy udvarain.

Négyzetül kétszáz terítékes lakoma volt a vasúti étteremben s az esti gyorsvonattal pedig az államtitkár és annak kísérete elutazott Budapestre.

**Legelőrendezés.** A földmivelésügyi kormánynak az az igyekezése, hogy a közlegelőknél a szűkös közlegelők nagyobb megterhelhetőség nélkül közlegelőt vásárolhassanak, nemkülönben, hogy az elhanyagolt legelők jókarba helyeztessenek, egyre nagyobb eredményt ér el. A mozgalom megindítása óta a hatszázal meghaladja azon községek száma, ahol a közbirtokosság legelő társaság, vagy maga a község a közlegelőnek jókarban helyezésére rendszeres tevékenységet végzett. Maga a földmivelésügyi kormány háromszáz ezer korona állami segélyt engedélyezett a közlegelő jókarba helyezésére és ezen összeg felhasználásával a múlt évben utak, itatók, vizgyűjtők, istállók stb. épültek. A jelzett állami segély mellett a községek is jelentékeny összeget áldoztak a közlegelő rendezésére. Sajnos, a pénzügyi viszonyok olyanok voltak a múlt évben, hogy a közlegelővétel is kisebb keretben történt, mint az előző évben.

Mindazonáltal a múlt esztendőben is egymilliónyolcszázötvenezer korona összegen 4310 ha. hold közlegelővel szaporodott az

ország, amihez a kormány segítséggel járult.

**Országos telepítési szaktanácskozás.** A Magyar Gazdaszövetség április 6-iki közgyűlésén elhatározta, hogy Budapesten, az elnökség által kijelölendő időben és Bethlen István gróf elnöklésével a telepítési és általában a birtokpolitikai teendő megvitatására országos szaktanácskozást tart. Az ezen orsz. szaktanácskozás előkészítésére kiküldött bizottság Bethlen István gróf elnöklésével április 18-án tartotta első ülését, a melyen részt vett a többi között Darányi Ignác, Petricsevich Horváth Emil báró, Bujanovics Sándor, ifjabb Bethlen Pál gróf, Mezey Gyula, Osztróluczy Miklós, Bernát István, Desbordes Ernő. A bizottság az elnök javaslatára úgy határozott, hogy az országos szaktanácskozást ez évi május 20. és 30. közötti időben fogja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület nagytermében megtartani és arra meghívja az érdekelt egyesületeket, valamint azokat a szakembereket, akik a kérdéssel elméletben vagy gyakorlatban foglalkoztak. A szaktanácskozás és a bizottság jegyzőül a Gazdaszövetség dr. Vantsó Gyulát delegálta. Mivel ennek a szaktanácskozásnak fő célja az, hogy a telepítési és általában birtokpolitikának, első sorban pedig az Erdélyben követendő földbirtokpolitikának irányát megjelölje, a Magyar Gazdaszövetség Elnöksége meg van róla győződve, hogy a szaktanácskozás mindazok érdeklődését föl fogja kelteni, akik ezt a rendkívüli fontos nemzeti ügyet előre vinni akarják.

A Dr. Borovszky-fele szagosított **BOROLIN** a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a Borolingyárban Budapest, II., Margitrapart 45. sz. Próbaüveg 50 fillér.

— Szőlőbirtokosok pincegazdasága r.-t. cég alatt Nagyenyeden (Alsófehér vármegye) 120.000 korona alaptőkével (240 darab 50 korona n. é. részvény) új vállalatot jegyeztette be cégét. Az igazgatóság tagjai: Szász József, Zeyk Dániel, idb. Winkler János és Nagy Sándor.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYLETE MELLETT  
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ  
**TOKAJI LÁSZLÓ**

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA  
A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DÍJAKKAL KITÜNTETVE

**Bogyay Gyula tájkertészete**  
tájkertész és kertépítő  
**BUDAPEST**  
Telefon 25—33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25—33  
2270 **VII., Gizella-ut 15.**  
(Lakás: Stefáni-ut 1. szám.)

**Ágybavizelés**  
Rögtöni megszűntetés! Kort és nemet közölni. Felvilágosítás ingyen. Gy. Piller Nürnberg S. 376 (Bay.)

**A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK**  
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE  
(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)  
**FÖLDBIRTOKRA**  
és a nagyobb városokban fekvő  
**H A Z A K R A**  
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel  
**LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.**  
A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve  
**AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET**  
bizalmi tőrfiai adnak véleményét.  
**A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD**  
**TAKARÉK-BETÉTEKET**  
és előnyösen kamatoztat.  
Telefonszám 27.  
2001

**Homlokzatok és belsőhelyiségek meszelésére**  
a legjobb és a legtokéletesebb

2767 II. **BAZALTFESTÉK**

Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld: **LUZT EDE és TÁRSA festékgyára**  
BUDAPEST, VII, ker., Órnagy-u. 4.

**Intézői állást keres**  
nagyobb erdélyi uradalomban egy somogy megyei belterjes nagy uradalom okleveles intézője. Kolozsmegyei születésű, keresztény vallású, nős, beszél magyarul, németül, románul, jelenleg 33 éves, 9 évi gyakorlattal. Kiválóan jártas szőlő- és borkezelésben, (felsőbb szőlészeti tanfolyamot is végezte.) tehenészet, hizlalás, gőzekemivelés, gépek kezelése, szeszgyár és malom ellenőrzésben, számadások vezetésében, üzletek költésében stb. Állását az ősz folyamán foglalhatja el. Személyes bemutatkozásra bármikor elmegy. Állását az uradalom bérbeadása miatt óhajtja megváltoztatni.  
Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít „Belterjes gazdálkodás” jellegével.  
3069

Dr. Gr. Teleki Domokos úr, úzdi-szentpéteri gazdaságában több különböző körű és nemű

**muraközi ló eladó.**

3101

993/1914.

**Tüzifa-eladási hirdetmény.**

A fogarasi m. kir. ménesbirtok lupsai erdejében levő tölgyállománynak kitermelése után származott:

**10.000 (tízezer) m<sup>3</sup> elegyes dorong- és hasábfa**

a fogarasi ménesbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében 1914. évi május 14-én délelőtt 11 órakor tartandó nyilvános versenytárgyaláson zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

A részletes eladási feltételek a m. kir. földművelésügyi minisztérium X. főosztályában, valamint a fogarasi ménesbirtok igazgatóságánál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők, vagy pedig azokat a ménesbirtok igazgatósága az érdeklődőknek kívánatra megküldi.

Azok számára, akik az eladó tűzifát megtekinteni óhajtják, a ménesbirtok igazgatósága a homoród-kőhalomi, sárkányi vagy fogarasi vasútállomásra fogatot rendel ki. — Fogaras, 1914. április 19-én.

**A fogarasi m. kir. ménesbirtok igazgatósága.**

3102

**Zsákot, Zsineget, ponyvát, szőlőkötöző** fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert **FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.**

**Árvevőköltségek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet.** Kérjen ajánlatot!

2260

**Eladó földbirtokokat keresünk!**

Részletes ajánlatok az **ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG** címére **Kolozsvártt, Attila-utca 10. sz.** alá intézendők 3089

**MATUTSEK JOZSEF**  
KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyében a legjobb anyagból és legújabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

2019

Megrendelés után készít amerikai és francia, vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: **Matutsek József.**



Eladó növendék 3035

**ökörtinókat és igás-ökröket keresek megvételre.**

Szives ajánlatokat (legalább 6 párt kitevő mennyiségről)

Kérek: „**Alföldi**“ jeligére az **Erdélyi Gazda** kiadóhivatalához Kolozsvár címen — küldeni.

**Eladó:** egy Höcker-féle félstabil jókarban levő 10 lóerejű gőzgép; továbbá egy nagy államvasuti 6-os nehéz **cséplőgarnitúra**

lóherfejtő és Ásványi-féle szártépővel, valamint 1 drb lincolnschirci 3 éves kan és 1 drb koca, mindkettő tenyésztésre alkalmas.

Értekezhetni: 3094 **Papp Kálmán** nagybirtokosnál Somogyom (K.-Küküllőm.)

**Gazdák Biztosító Szövetkezete**  
Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.  
Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jézkár ellen, ugyiszen az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint, előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok kétszer részesültek az üzleti-lesle-gébből, közgyűlési határova; értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulása	2,527.980.— K
Tartalékok	3,357.603.— „
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból	10,740.000.— „
jévkárokból	5,042.000.— „
Biztosított érték tűzben 1912. évben	880,000.000.— „
jégben 1912. évben	63 010.000.— „
Élelmezési állománya	15,240 080.— „

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társulmányja a

**GONDVISELÉS** Országos Központi Segélyező Társulat útján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leánykiházatási (önálló-ítási) segélybiztosítások eszközölhetők. Legelőnyösebb néplbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi-csoportok szervezhetők jó-konyvélu működéssel. Tájékoztatót kézzel küldi bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz.

20 8

**Szuperfoszfátot**

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

**Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet** 2769

Budapest, V. kerület, **Fürdő-utca 8-ik szám.**

Az  
**ERDELYI GAZDA**

kiadóhivatalánál megrendelhető könyvek:

**ELADÓ ORSZÁG.**

Irtta:

**Tokaji László**  
E. G. E. titkár

Ára: 3 korona.

A 254 oldalra terjedő nagy birtokpolitikai és birtokforgalmi statisztikai mű tartalmazza az utóbbi tíz év alatti összes erdélyrészi földbirtok-forgalom részletes adatait.

A könyv tartalom-jegyzéke:

**Eladó ország.** (Bevezetés.) Adataink eredményei. A birtokkapadás okai. Az állam feladatai. A társadalom szerepe és hivatása. Az 50 holdan felüli birtokok. Az 50 holdan aluli birtokok. Adataink eredete.

A könyv mindazok számára, akik az erdélyrészi magyarság helyzete és az erdélyrészi földbirtokpolitika kérdései iránt érdeklődnek — nélkülözhetetlen forrásmunka! —

**A FALUSI NÉP  
GAZDASÁGI, TÁRSADALMI  
ÉS NEMZETI IRÁNYBAN  
VALÓ VEZETÉSE.**

Irták:

**Tokaji László, Dr. Konrádi Dániel,  
Jászberényi András, Dr. Szász Albert  
Dr. Seyfried Károly, Dr. Cséser Lajos.**

Ára: 1 korona.

A 132 oldalra terjedő könyv az Erd. Gazd. Egylet múlt évi szociális kurzusának előadásait tartalmazza a következő fejezetek alatt: A falusi intelligencia szerepe a nép nemzeti és gazdasági vezetése tekintetében. A mezőgazdasági üzleti érzék és tudás fejlesztéséről. A szövetkezetek. Egészségügyi dolgokról. A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. A gazdakörökről.

— Azok, akik a magyar nép vezetésének nemes missziójára vállalkoztak, e könyvben mindenre kiterjedő, alapos és részletes útmutatást találnak. —

**ROMÁNIA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS VISZONYAI.**

Irtta: **Barabás Endre.**

Ára: 1 korona.

A könyv 128 oldalon a következő főbb címeket tartalmazza: A romániai állapotok hatása hazánkra. Románia mezőgazdasága. A román falu. Romániai agrár-reformok. Törvény a mezőgazdasági pénzügyekről. Földmívelő szövetkezetek. Az iszákosság elleni intézkedések. A romániai népoktatás seociális irányai. A romániai tanító szociális munkája. — Stb. stb.

— Rendkívül tanulságos munka, melynek elolvasása után egészen más színben látjuk a román faj kultúrtságának fejlődését és mai fokát. —

**Az erdélyi állattenyésztés fejlődése.**

Irtta: **Jakab László.**

Ára: 1 korona.

A 190 oldalas könyv teljesen hű képet adja Erdély állattenyésztésének az utóbbi évtizedek alatt. A műben rendkívül sok eredeti felvételű tenyészállat-fotográfia is van. Állattenyésztők könyvtárából e könyvnek nem volna szabad hiányoznia.

Irtta: **Tokaji László.**

Földbirtokpolitikai tanulmány az erdélyrészi magyar szász és román erőviszonyokról.

**AZ ERDÉLYRÉSZI FÖLDBIRTOKPOLITIKA FELADATAIRÓL.**

Ára: 50 fillér.

**GRÓF MIKÓ IMRE ÉS A MAGYAR FÖLD.**

Ára: 50 fillér.

Irtta: **Tokaji László.**

Gróf Mikó Imrének, Erdély Széchenyijének jellemrajza kapcsolatban a forradalom utáni idők és földbirtokviszonyok ismertetésével.

**ÚJ HONFOGLALÁS ERDÉLYBEN.**

Irtta: **Tokaji László.**

Ára: 50 fillér.

Gyakorlati javaslatok az erdélyi magyar földbirtok megtartása céljából, különös tekintettel az erős magyarvidéki anyaországi nagybirtokok Erdélybe leendő áttelepítésének kérdésére.

Fenti könyvek, amíg a készlet tart, az árnak előzetes beküldése mellett megrendelhetők az **ERDELYI GAZDA** kiadóhivatalánál, Kolozsvárt, Attila-utca 10. sz. alatt. — A könyvek bérmentve küldetnek meg.

Mind a hét könyv, egyszerre megrendelve 6 K-ért megküldelik.

Fenti könyvek megrendelőinek, míg a készlet tart, kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal még a következő füzeteket:

Gróf Bethlen István és Tokaji László előadónak az 1913 évi szeptember 7-iki kolozsvári országos földbirtokpolitikai nagygyűlésen megtartott előadásait és Tokaji Lászlónak „Földbirtokpolitikai teendők” címen, az E. M. K. E. 1914. jan. 11-én rendezett nagy értekezletén, tartott előadását. 3061

**ERDELYI GAZDA TÁRSASÁG**

K. K. T. BEJ. CÉG.

(TISZTÁN, GAZDÁKBÓL ALAKULT VÁLLALAT!)

LEVÉLCIM:

ERDELYI GAZDA TÁRSASÁG  
KOLOZSVÁRT, ATILA-UTCA 10. SZ.

SÜRGÖNYCIM:

ERDELYI GAZDA

TELEFON 158.

Teljesen szakszerű vezetés mellett — külön célra alkalmazott tisztviselői karral — kiválóan szolid elvek alapján foglalkozik a gazdaközönység minden produktumának értékesítésével és mindennemű szükségleteinek beszerzésével. —

**Legelőnyösebb értékesítés**  
céljából elfogad:

Mintázott bejelentéseket, illetve megbízásokat mindennemű gabona és takarmány **vetőmagokra** vonatkozólag.

**Termény, takarmány, bor stb.** eladási megbízásokat.

**Tenyész- és igásállatoknak** eladásra való előjegyzését.

**Birtok eladási, bérleti és jelzálog-szerzési** megbízásokat.

**Legelőnyösebb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás:**

Mindennemű fő- és mellékágazati mezőgazdasági gépek, felszerelések, eszközök, anyagok és műtrágyákra,

Háztartási gépek-, cikkek-, anyagok- és eszközökre. Mezőgazdasági háziipari készítmények,

**Vetőmagvak.**

**Tenyész- és igásállatok**at illetőleg,

**Ingatlanok- és bérleteknek** megbízásból való vétele és szerzése.

Egyforma, alku nélkül nyújtandó magas kedvezmények minden gazdának! 3061

**Eladó földbirtokok.**

Tordaanyos vármegyében a vasuti állomás közelében egy 250 k. holdas, egy 350 k. holdas és egy 900 k. holdas épületekkel felszerelt tagosított birtok sürgősen eladó. Ügynökök díjaztatnak. Gim megtudható a kiadóhivatalban. 3097

**SZŐLŐSGAZDÁK!**

Rendeljék meg már most a **peronoszpóra permetezőket és permetező anyagot!**



A legjobb és legolcsóbb permetezőket, kénporozókat, szénkénegezőket és egyéb szőlő- és gyümölcsészeti gépeket és felszereléseket szállít: Az **ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG** Kolozsvárott, Attila-utca 10. szám alatt. 3096

**Dr. Gróf Teieki Domokos** úr ömértósága gernyeszegi magyar erdélyi többszörösen kiüntetett tenyészetéből eladó 10 db részben idős, részben fiatal borjas vagy ellős tehén, 4 db hároméves üsző. Megkeresés esetén készséggel ad felvilágosítást: Gernyeszeg, Marostordamegye, posta, vasut, távirtda, telefon állomás. 3103

**Az Intéző.**

# Erdélyi Gazda Társaság

**Kolozsvár, Attila-utca 10. szám. — Telefonszám 158.**

**Megbízásból eladásra ajánl:**

Földbirtokokat:	Megyében:
1. 900 kath. hold területű bir.	Kolozs
2. 476 " " " "	Szatmár
3. 43 " " " "	Kolozs
4. 6000 " " " "	Arad
5. 640 " " " "	Nagyküküllő
6. 600 " " " "	Tordaanyos
7. 900 " " " "	Szatmár
8. 1600 " " " "	Tordaanyos
9. 70 " " " "	Szolnokdoboka
10. 350 " " " "	Szolnokdoboka

**Erdőbirtokokat:**

1. Erdélyben 10000 kath. hold területű erdőt
2. " " 800 " " " "
3. " " 750 " " " "

**Megbízásból keres bérbe vétel céljából azonnalra cca 1000 kat. holdas birtokot.**

**Bérbead:**

2600 holdat Kolozs megyében
1800 " Kolozs megyében
1027 " Szolnok-Doboka megyében
446 " Kolozs megyében
600 " Kisküküllő megyében és
130 " Udvarhely megyében.

**Ajánl vetőmagvakat u. m.:**

Székely tengeri, putyi tengeri, arany lófogú és cinquantni tengeri, vetőzab, árpa és bükköny bármely mennyiségben.

**Szárított tengeri moslékot:**

mely az összes takarmánycikk között a legnagyobb táptartalmu és ugy a tejelő, mint hizó és igás állatoknál a legjobb eredményt alkalmazzák  
Ezen kiváló takarmány nagy tápértéke mellett, még a legolcsóbbnak is mondható. Egy próba megrendeléssel bárki meggyőződést szerezhet ezen takarmánycikk kiválóságáról. Megrendelhető már 2 métermázsától is — a legnagyobb mennyiségben.

**Állatokat u. m.:**

200 darab racka bárány  
800—1000 darab malac (3 hónapos) továbbá:

**Lovak.** Fejős berni — simmentháli tehenek.  
**Sertések:** Jorkshyreai és berkshyreai tájfajták stb.

**Mezőgazdasági gépeket és eszközöket u. m.:**

Trieurök,  
Nyersolajmotorok,  
Cséplőgép garnitúrák,  
Darálók,  
Örlőmalmok,  
Ékék,  
Arató- és vető-gépek,  
Önítató berendezések és alkatrészek. 3098

**Kertészeti és gazdasági eszközök u. m.:**

acélások, kapák, kerti ollók és kések, lónyíró-gépek.

**Műtrágyákat.**

Feltételek megtudhatók a fenti címen.

**ELFOGADOK:**

**nyári legeltetésre szarvasmarhákat pásztorlással és sózással darabonkint borjuért 8 K, 2 éves borjuért 11 K, 3 éves növendékért 13 K, idősebbért 15 K. Értekezni lehet: Gróf Vigyázó Sándor ur Ömértóságának gazd. intézőségével, Almásztmihály, u. p. Hidalmás, Kolozsm.**

3104

**Olcsón eladó**

szép, egyenes fekvésű, bekerített közel 700 □-öl területű üres **HÁZHELY** Kolozsvár város legszebb részében, mindenhez közel, egészséges, jó levegőjű olyan helyen, ahol a telek-érték évente 20%-al emelkedik. Nagy ur i családi ház, vagy bérpalota építésére kiválóan alkalmas. Csupán biztos és jól gyümölcsöző tőkeelhelyezésre is jó alkalom. Érdeklődőknek eladó címét megmondja levélileg, szóval, vagy telefonon (158. szám) is: a kiadóhivatal. 3034